

DE HAAGSE TIJDEN

Bommen op het Bezuidenhout

Pag. 3

Godfried Bomans is in Den Haag geboren

Pag. 5

Loosduinsekade 175
2571 BW 's-Gravenhage
Tel: 070-3603927
info@vd-vlugt.nl
www.glashandel-vandervlugt.nl

De Haagse krant van alle tijden

Diefstal uit het schoolmuseum

In de vroege ochtend van 25 januari 2025 werd het Drents Museum in Assen opgeschrikt door een explosieve inbraak en diefstal van onschatbare archeologische waarde. Vier kunstschaten uit Roemenië, waaronder de iconische helm van Cotofenesti, werden gestolen. De stukken waren in bruikleen gegeven door het Nationaal Historisch Museum in Boekarest. Sindsdien houdt de roof de gemoederen bezig en is men naarstig op zoek naar de daders en de vier zeldzame objecten.

In de jaren zeventig kwam ik met regelmaat in het Museum voor Onderwijs, in de volksmond Schoolmuseum, die gevestigd was in de Hemsterhuisstraat in het Zeeheldenkwartier, waar tussen 1927 en 1986 les werd gegeven aan Haagse schoolkinderen. Ik was toen leerling op de Onze Wereld, een rooms-katholieke basisschool gelegen aan de Brandstraat 85 in de wijk Transvaal. Een aantal keer per jaar bracht een bus de leerlingen naar het onderwijsmuseum dat in twee gebouwen was gevestigd. In een oude school op nummer 2 en een paar blokken verder op 154. Het was voor mij als

nieuwsgierig ventje altijd een leuk uitje. In het museum kregen we meestal les van een docent die ons alles vertelde over een specifiek onderwerp. Vaak werden ter illustratie voorwerpen uit de museumcollectie getoond. Soms kregen we ook een documentaire te zien.

Het was overigens veel leuker om buiten schooltijd in het museum rond te lopen. Dat deed ik dan ook met regelmaat. Meestal op de woensdagmiddag. Voor een kwartje ging er dan een wijde wereld open. Het museum had afdelingen voor land- en volkenkunde, techniek en

Het huidige Museum voor Onderwijs, het Museon. Foto uit 1990, P.G. Kempff, Haags Gemeentearchief

natuurkunde, biologie en milieukunde, oudheidkunde, geologie, film en geluid en geschiedenis. Ik keek mijn ogen uit naar de opgezette dieren, de gevulde potten met sterk water, historische documenten, archeologische vondsten, technische instrumenten en voorwerpen uit vreemde verre landen. Naast de vaste collectie werden er ook interessante tentoonstellingen en filmvoorstellingen gegeven. Het was op de woensdagmiddag vaak rustig in het museum. Soms liep ik in mijn eentje over een afdeling. In de schoolvakanties werden allerlei leuke activiteiten georganiseerd, zoals een puzzeltocht door het museum. Ook werden er teken- en handarbeidwedstrijden gehouden.

Toen ik hoorde over de diefstal van de vier gestolen Roemeense kunstschaten dacht ik terug

aan het schoolmuseum. Ik herinnerde mij nog vaag dat een docent vertelde over een gestolen masker die na een aantal jaar op wonderbaarlijke wijze weer terug was gekomen. Met die gedachte ben ik op zoek gegaan in oude kranten. Na enkele uren speuren in het archief stuitte ik op een aantal artikelen uit 1957 waarin melding werd gedaan van een Eskimo-masker dat na een omzwerving van veertien jaar weer in het schoolmuseum was teruggekeerd. Een heuglijke gebeurtenis die te danken was aan de oplettendheid van de Haagse antiquair de heer Norden en de voormalige conservator de heer A.J. de Lorm die in 1945 in zijn boekje *Kunstzin der Eskimo's* schreef dat een zeldzaam en onvervangbaar masker begin juli 1943 uit de rijke verzameling van het schoolmuseum gestolen was.

De antiquair kreeg het Eskimo-masker van een vreemdeling te koop aangeboden. Hij herinnerde zich het boekje van de conservator en kocht het object voor een onbekend gebleven bedrag om het vervolgens weer terug te geven aan het schoolmuseum dat het dankbaar in ontvangst nam met de mededeling dat het snel weer op zijn oude plaats zou worden opgehangen. Helemaal ongeschonden was het masker niet teruggekomen, vanwege een inkeping die vermoedelijk met een bot mes was aangebracht. De diefstal werd destijds niet aan de politie opgegeven omdat de museumdirectie er in de Tweede Wereldoorlog niets voor voelde de aandacht van de Duitse bezetter op zich te vestigen. Een dader is nooit gevonden.

Vervolg op pagina 2

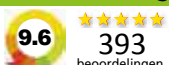

Museum voor het Onderwijs in de Hemsterhuisstraat 2E. Foto uit 1975, Robert Scheers, Haags Gemeentearchief

KA-ME-TA TAPIJT

600 rollen op voorraad! P Gratis parkeren • Binnen 1 week stofferen mogelijk

Kijk ook op www.kameta.nl

AMSTERDAMSE VEERKADE 51A - DEN HAAG - 070-346 70 44

Specialist Trappen stofferen • 900m2 showroom. Open: di-vrij: 09.00 - 18.00, za: 10.00 - 17.00 uur

Samen aan alles gedacht!

UITVAARTVERZORGING

J. Henning

www.henning-uitvaart.nl

070 345 48 10

Dag en nacht bereikbaar

Laan van Eik en Duinen 38, Den Haag
(Ingang De Oude Hage)

BRIEVENBUS

De gratis rubriek 'Brievenbus' is een zeer populaire!
Hulp nodig of wilt u een reactie plaatsen?
Mail naar redactie@dehaagsetijden.nl

Gezocht: Provinciale kentekenplaten

Ik ben voor uitbreiding van mijn verzameling oude Nederlandse nummerborden op zoek naar provinciale nummerborden van vóór 1952. Deze begonnen met de letter A voor Groningen t/m de letter P voor Limburg. Wie heeft er nog eentje op de zolder of in de schuur liggen?

Linda Bereczki
linda@roneco.com

Op zoek naar

Weet iemand of er een geboorteregister is van de Emmakliniek te Scheveningen rond 1949? Ik wil er graag achter komen of ik een 'Hagenees' of 'Schollekop' ben. Zijn er daarnaast lezers die iets weten over brandstofhandel Van Vuuren, Denneweg 67a, tijdens de oorlog van 1940-1945? Zou dat als onderduikersadres gediend kunnen hebben? Bij voorbaat dank voor een reactie.

Joop Kouwenberg
jamkouwen@zeelandnet.nl

Oproep

Momenteel ontwikkel ik een documentaire over homoseksuele zeelieden rond de jaren zestig. Daarom kom ik graag in contact met oud-bemanningsleden die mij meer kunnen vertellen over het leven op zee als homoseksueel in deze periode. Ik ben bijvoorbeeld benieuwd waarom u op zee ging werken. Wisten collega's van uw geaardheid af? En zo ja, hoe ging men daarmee om? Of besloot u uw geaardheid voor uzelf te houden? Ik kijk ernaar uit om hierover met u in gesprek te gaan. Ook ben ik op zoek naar archiefmateriaal over het leven op zee rond de jaren zestig. Mocht u mij verder kunnen helpen, dan graag via e-mail of via 06-10 75 59 54.

Tomas Pontsteen
mail@tomaspontsteen.com

Film over nozems in Den Haag

Dit jaar studeer ik af aan de kunstacademie als regisseur. Ik ben Elia Mitalas en voor mijn afstudeerfilm werk ik samen met mijn broer en mede-Hagenees Jiska Mitalas. Onze film is een project vóór, dóór en over Haagse jongeren. Het verhaal speelt zich af in het Den Haag van de jaren zestig en draait om de Nozem-cultuur - een periode waarin jongeren met hun Puch de straten domineerden en een eigen

identiteit vormden. Omdat Haagse geschiedenis en subculturen een belangrijk thema in mijn film zijn, sluit dit perfect aan bij de lezers van De Haagse Tijden. *Kick start* is een korte speelfilm en om deze wereld zo authentiek mogelijk tot leven te brengen, hebben we uitgebreid onderzoek gedaan en spraken we onder andere met Robert Mindé, die ook voor De Haagse Tijden over dit onderwerp schreef. Momenteel bevinden we ons in de pre-productie en werken we hard aan de financiering. Ons project wordt ondersteund door Cultuurschakel, maar om de film volledig te realiseren hebben we extra middelen nodig. Daarom zijn we een crowdfunding gestart via Voordekunst. Wilt u bijdragen aan dit Haagse filmproject? U vindt onze crowdfunding pagina als u googelt naar: Voordekunst Kick Start - HKU afstudeerfilm. Alle steun, groot of klein, brengt ons dichterbij het realiseren van deze film!

Elia Mitalas
elia99.mitalas@gmail.com

De Haagse STADSDICHTER

Victor R. Meijer • vr.meijer@hotmail.com

Vroeger had ik dat niet

Scooterkoeriertje snijdt me af, dus ik toeter knijpt voor me in zijn rem die klotemeloeter dus ik moest op de vuist met zo een bontkraag capuchon De ambulance broeder zong "hij was een beetje dom" Den Haag stad vol van verdriet vroeger had ik dat niet

de Haagse markt is door ieder gemeentebestuur van al het Haags gevoel vermoord "Hoed u voor zakkenrollers" dat is toch gestoord of een les? ogen in mijn rug, of misschien een mes.. Den Haag stad vol van verdriet vroeger had ik dat niet

vissend in het Zuiderpark lekker lui onderuit staan er ineens zwervers om me heen vragend om een duit na de "Nee" krijg ik de ene "Kanker" na de andere naar mijn hoofd heb ik ze een plekkie in de hel beloofd Den Haag stad vol van verdriet vroeger had ik dat niet

'Mijn' Schilderswijk is nu de armste wijk van het hele land als je daar maar niet in je minirokje op een avond strandt Hagenezen krijgen hier met een boze blik de bons De wijk is nu van 'hun' en niet van 'ons' Den Haag stad vol van verdriet vroeger had ik dat niet

boos kijkende bedelaars bij elke supermarkt die krijgen dagelijks heel wat euro's bij elkaar geharkt van mij krijgen ze allemaal maar de pleuris omdat er gewoon geen fleur is Den Haag stad vol van verdriet vroeger had ik dat niet

een avondwandelingetje door de wijk en dat ik dan ik mijn sleutelbos tussen mijn vingers knijp "hey ouwe, waar ga je naar toe?" "naar je moeder die speelt de hoer, of is ze door jouw gezeik alweer te moe?" staan er ineens zes scooterpubers om me heen die met me op de vuist willen sleutels zijn zo hard als steen de Kit kwam hun bloeddorst stillen Den Haag stad vol van verdriet vroeger had ik dat niet

kindje voor en kindje achterop de fiets mobieltje vastgeplakt in de hand zeg nou niets want... vroeger kregen kinderen snotneuzen ook in Den Haag krijgen snotneuzen kinderen Den Haag stad vol van verdriet vroeger had ik dat niet

Vervolg voorpagina

Diefstal uit het schoolmuseum

Het was overigens niet de enige diefstal waar het schoolmuseum mee te maken kreeg. Jaren eerder, op vrijdagmiddag 19 augustus 1938, waren ongeveer vijftig bezoekers in het schoolmuseum aanwezig toen de conservator de heer De Lorm ontdekte dat een glazen vitrine met Indische kunstnijverheid van betrekkelijk grote waarde was geforceerd. Verdwenen waren een vergulde zilveren ring met steentjes van geslepen glas, afkomstig uit Makassar en een paar zilveren oorknoppen uit Java. Opvallend was dat niet alle sieraden werden

meegenomen. Waarschijnlijk had de dief zich kennelijk laten verleiden door de glinsterende nep-diamanten. Want de Indische gouden en zilveren voorwerpen die ook in de vitrine lagen, waren veel kostbaarder. De diefstal was vermoedelijk

door een bezoeker gepleegd die de glazen vitrine waarschijnlijk met een stuk gereedschap had opengeboken. Maar ook deze zaak bleef onopgehelderd.

Jan Kaffa
jankaffa@hotmail.com

President Kennedylaan hoek Stadhouderslaan, het Museon. Foto: Harry van Reeken, Haags Gemeentearchief

Uitgeverij De Haagse Tijden
Laan van Meerdervoort 174
2517 BH Den Haag

Ook te volgen via Facebook, Instagram en LinkedIn.

Uitgave:

Uw krant is elke twee weken in een oplage van tenminste 60.000 exemplaren gratis af te halen op circa 300 distributiepunten in Den Haag, Zoetermeer, Westland, Delft, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp en Wassenaar.

Redactie:

De artikelen, verhalen en foto's in onze krant worden aangeleverd door onze lezers. De ingezonden artikelen zullen ook gebruikt worden op de website en onze sociale media kanalen.

Hergebruik van de artikelen en foto's is aan de uitgever. Voor de vaste columnisten geldt een andere regeling. U kunt uw verhaal insturen naar: redactie@dehaagsetijden.nl

Abonnementen

Voor € 75,00 per jaar kunt u de krant in Nederland thuis ontvangen per post. Buiten Nederland ontvangt u de krant voor € 95,00 per jaar. Een abonnement vraagt u aan via www.dehaagsetijden.nl/ abonnement of via de klantenservice. Alle uitgaves van De Haagse Tijden kunt u terug vinden op de website www.dehaagsetijden.nl/archief

Adverteren

Wilt u ook adverteren in De Haagse Tijden? Vraag naar de mogelijkheden bij Daphne Brückel en bel 070-3607676 of mail naar info@dehaagsetijden.nl

Hoofdredacteur

Sanne Groeneboer
redactie@dehaagsetijden.nl

Vaste auteurs

John Vroom
Milja de Zwart

Distributie

Hubbel Den Haag

Fotografie

De Haagse Tijden heeft de moeite genomen om de rechtmatige eigenaar van de gepubliceerde foto's te vinden. Als u meent de publicatierechten te hebben, kunt u contact opnemen met de uitgever.

Vormgeving

Brückel Reclame BV

Lezersservice

De lezersservice is te bereiken van maandag t/m vrijdag van 10 - 12 uur op: 070 - 345 76 97

Bommen op het Bezuidenhout

Op 3 maart 2025 is het tachtig jaar geleden dat het Vergissingsbombardement op het Bezuidenhout heeft plaatsgevonden.

Ik ben in 1943 geboren en kreeg in 1944 een zusje. Ik was nog te jong om zelf herinneringen aan die zwarte dag te hebben, maar mijn ouders hebben er in mijn babyalbum uitgebreid over geschreven en er later ook over verteld. Terugdenkend besef ik des te meer hoeveel geluk wij toen hebben gehad. Velen hebben die dag niet overleefd of zijn alles kwijtgeraakt. Wij waren op 2 maart 1945 naar oma in Leidschendam gevlucht, dat had geen dag later moeten zijn.

Hongerwinter

Het was een koude winter, in januari lag er veel sneeuw. Met veel moeite werd een kacheltoestel brandend gehouden voor wat warmte, het bereiden van eten en warm water. Het rantsoen was miniem geworden, schoenen en linnengoed gingen naar de ruilbeurs voor suiker, tarwe en boter. Ook voeding voor de baby's was een probleem. Toen de nood het hoogst was, kwam er enige hulp uit Zweden.

Onder auspiciën van het Zweedse Rode Kruis werden in februari naast grondstoffen voor wittebrood ook margarine, gort en rijst voor de kleintjes per schip naar Delftzijl vervoerd, maar dat bereikte west-Nederland pas aan het eind van de maand. De legendarische Zweedse wittebroden werden door Nederlandse bakkerijen gebakken en met de distributie werd begin maart begonnen.

Wij woonden op de IJscubweg, op de grens van Voorburg en niet ver van het Haagse Bos. Daar werden sinds najaar 1944 de beruchte V2's richting Londen afgeschoten, door de verplaatsbaarheid van de lanceerplatforms een lastig doelwit. Door de Engelsen werden in toenemende mate bombardementsvluchten op het Haagse Bos uitgevoerd, bij helder weer soms wel vijftien

Speciaal voor mijn eerste verjaardag (augustus 1944) had mijn moeder een jurkje van parachutestof gemaakt. Mijn zusje werd drie dagen daarna geboren

keer per dag. De kinderbedjes werden in een hoek van de kamer gezet, zo ver mogelijk van de ramen. Het vlucht koffertje stond altijd klaar.

Vanuit Leidschendam ziet oma iedere dag bommen op het Bezuidenhout vallen en ze is zeer ongerust. Op 2 maart 1945 stuurt ze haar zoon naar de IJscubweg met het dringende verzoek om bij haar te komen logeren. Ik ben dan anderhalf jaar en mijn zusje zes maanden. Met een brood van 45 gulden en een pakje echte thee erbij lukt het om meteen een handkar te huren, waarop mijn kinderbedje, box en kinderstoel worden geladen, alsmede luiers, babykleertjes,

Standbeeld Juliana van Stolberg met haar zonen, daarachter ruïne Wilhelminakerk. Het standbeeld overleefde het bombardement

dekens en het weinige eten dat we nog hebben. Zo vertrekken we die middag naar Leidschendam. Mijn vader en zijn zwager duwen de handkar, mijn moeder volgt met beide kindjes in de kinderwagen. Mijn kleine zusje zal de komende tijd in de kinderwagen moeten slapen.

De reis is niet zonder gevaar, onderweg komen in Voorburg alweer vliegtuigen over. Mamma rijdt met de kinderwagen snel een dijkje af en zoekt bescherming in de berm, pappa en zijn zwager gaan onder de handkar liggen. Gelukkig dit keer geen bommen en na tien minuten wordt de tocht hervat. Bekaf komt de stoet bij oma aan.

Ons gezin blijkt geen dag te vroeg naar Leidschendam te zijn gevlucht. De volgende ochtend ziet mijn vader hoe er donkere wolken boven het Bezuidenhout verschijnen. Onafgebroken komen er steeds nieuwe golven vliegtuigen, in totaal 56 middelzware bommenwerpers van de R.A.F. De opslag van V2 en hun lanceerplatforms waren het doelwit, maar door coördinatiefouten werd een groot deel van het Bezuidenhout getroffen. De vernietiging was enorm: er waren 550 doden, 250 zwaargewonden en duizenden daklozen. De meeste huizen (1800) werden vooral door de enorme vuurzee verwoest. Bestrijding van die branden was vrijwel onmogelijk door het gebrek aan bluswater en mankracht (de

watertoevoer was ook getroffen en veel hulpverleners waren door razzia's naar Duitsland afgevoerd als dwangarbeider).

Wat waren mijn ouders dankbaar met het veilige onderkomen in Leidschendam! Gelukkig bleek ons huis net gespaard te zijn gebleven, evenals de omliggende straten. Mijn vader ging iedere dag een paar maal naar Den Haag om nog zoveel mogelijk naar Leidschendam te slepen. Het huis stond er weliswaar nog, maar in een groot deel van de omgeving woedden nog steeds branden

costte veel moeite om het huis weer enigszins bewoonbaar te maken. Bijna twee weken zijn wij in Leidschendam gebleven. Toen was de ravage in het huis redelijk geruimd en de watervoorziening hersteld.

Operatie manna

Eind april zijn de allerlaatste voedselvoorraden zo goed als op. Dan komt er opnieuw een grote vloot bommenwerpers over, maar nu haasten de mensen zich naar buiten om te zwaaien naar de Engelse en Amerikaanse vliegtuigen die honderden pakketten levens-

Ruïnes Laan van Nieuw Oost Indië na bombardement van 3 maart 1945. Foto: Nationaal archief

en als de wind toen was gedraaid had er nog van alles kunnen gebeuren. Uit het rampgebied was ondertussen een grote stroom vluchtelingen op gang gekomen, richting Voorburg en Leidschendam. Ons gezin was van logé evacué geworden en kreeg pap en stampot van het hulpcomité.

In een brief aan familie beschreef mijn moeder de ravage die ze aantroffen in onze woning. Doordat het een hoekhuis was, had de wind vrij spel. Alle ramen waren kapot en heel wat as en stof was naar binnen gewaaid. Alles wat nog aan het plafond hing, was naar beneden gekomen en het

middelen afwerpen. Wat een prachtig gezicht! Op de arm van haar moeder wuift Bonneke onvermoeibaar mee.

5 mei 1945

Eindelijk het lang verwachte bericht van de Duitse capitulatie. Vlaggen worden uitgestoken en ook Bonnie wil een 'zwaai' hebben. Dan komt er iemand naar buiten met een enorme vlag, voorzien van een oranje wimpel. De mensen vormen een kring rondom die vlag en spontaan klinkt het Wilhelmus. Ook dat was een zeer emotionele gebeurtenis.

Bonnie Spaans-Barkmeijer
bonniespa@telfort.nl

Ruïne kerk Bezuidenhoutseweg, men gaat al weer aan de slag

WIJ VOLGEN JOUW AMBITIE.

MET DE NIEUWE AMBITION CROSSOVER. VANAF €19.039,- OF PRIVATE LEASE €390,-*

45 KM

- U RIJDT AL EEN AIXAM VANAF € 11.939,-
- AL 40 JAAR GEMAAKT IN EUROPA
- MET VEILIGHEIDSKOOI
- COMFORTABEL INTERIEUR
- VEEL EXTRA OPTIES O.A. APPLE CARPLAY
- RUIME BAGAGERUIMTE
- ZOWEL DIESEL ALS ELEKTRISCH

100% elektrisch
met een actieradius tot 100 km.

Autobedrijf Houtwijk
Zichtenburglaan 82 Den Haag
Tel 070-329 7051

AIXAM

*Vraag uw dealer naar de voorwaarden

Bezoek www.aixam-den Haag.nl of scan de QR-code voor meer informatie.

BTR REIZEN

Geniet van de mooiste vakanties 2025

Riviercruises

nog enkele hutten vrij

Voorjaarscruise special Zeeland & Zuid-Holland
Met het luxe **** Dutch Grace
6 dagen van 17 tot 22 mei 2025
geheel verzorgd vanaf € 755,- p.p.
Deze cruise is geheel gecharterd door BTR Reizen

Autovakanties All Inclusive

Ruime keus aan gastvrije hotels, volledig verzorgd en 's avonds gratis drankjes

Zuid-Limburg / Valkenburg
All Inclusive Hotel Op de Boud
3 dgn.va. € 159,- / 5 dgn. va. € 318,- p.p.

Sauerland / Badlaasphe
All Inclusive Hotel Am Fang
4 dgn.va. € 209,- / 5 dgn. va. € 259,- p.p.

Vulkaaneifel / Stadtkyll
All Inclusive Hotel Am Park
3 dgn.va. € 139,- / 5 dgn. va. € 229,- p.p.

Busvakanties All Inclusive

Boppard aan de Rijn
All Inclusive Hotel Boppard
van 9 tot 14 juni & 29 sept. tot 4 okt.
6 dagen All Inclusive va. € 690,- p.p.

Soest / Sauerland
All Inclusive Hotel Am Wall
van 26 tot 30 mei 2025
5 dagen All Inclusive va. € 595,- p.p.

Teutoburgerwald
All Inclusive Hotel Der Jägerhof
van 18 tot 22 aug. 2025
5 dagen All Inclusive va. € 550,- p.p.

Öding / Münsterland
all-in Burghotel Pass
van 1 tot 5 sept. 2025
5 dagen all-in va. € 660,- p.p.

BTR busvakanties

- Luxe busreizen met veel extra's
- Ervaren chauffeurs / reisleiders
- Mooie excursies incl. de entrees
- Gastvrije hotels
- Geheel verzorgd of All Inclusive
- Vertrek uit: Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht
- Vertrektijd: tussen 8 en 11 uur

Voor alle reizen zie BTRreizen.nl

055 - 5059500 - WWW.BTRREIZEN.NL

Meer dan alleen verhuizen...

Vrijblijvende offerte?
BEL: 070 - 306 16 96

Senioren-verhuizing
Volledig verzorgd!

Woning-ontruiming
Huur- en koopwoning

Schilder-en kluswerk
Stofferen en behangen

Spoed-oplevering
Binnen 7 dagen leeg

de beste in VERHUIZEN EN ONTRUIMEN
Seniorenhulp Nederland

www.seniorenhulp.com

novodent

Behandeling aan huis

Een team van prothesespecialisten

Enrico, Martijn, Jasper en John Jellema

Wij komen **gratis** bij u thuis voor het maken van nieuwe protheses of het corrigeren en repareren van uw huidige protheses. Met onze kennis en vaardigheden kunnen wij u perfect van dienst zijn!

- Voor het maken van nieuwe kunstgebitten
- Pasvormcorrecties en reparaties
- **Gratis** behandeling aan huis
- 75% vergoeding vanuit uw basisverzekering, 25% eigen bijdrage
- Rechtstreekse vergoeding door uw zorgverzekeraar

Tel: 070-3555790
info@novodent.nl

Valkenboskade 466
2563 JK Den Haag
(Hoek Laan van Meerdervoort recht t.o. halte tram 3 en 12)

www.novodent.nl

MEUBELSTOFFEERDERIJ LODEWIJK

100 jaar

Al 4 generaties uw Ambachtelijke Meubelstoffeerderij

Optimale service, garantie en kwaliteit. Wij halen en brengen gratis!

Ambachtelijke Meubelstoffeerderij Lodewijk is er voor uw totale meubelrestauratie

Gespecialiseerd in:

- Herstoffering van banken en fauteuils
- Vernieuwing van binnenwerken
- Fineren en politoeren
- Leerreparatie
- Antiekrestauratie
- Biezen-, rieten- en rotanstoelen
- Vloerbedekking en gordijnen

U heeft de keuze uit meer dan 600 soorten bekledingsstoffen. U kunt langskomen met uw stoel of fauteuil, of een van onze medewerkers kan met onze mobiele winkel naar u toe komen om direct een offerte te doen.

Stoffering Lodewijk (hoofdvestiging)
Reinkenstraat 111, Den Haag

Voor informatie of een vrijblijvende offerte ons centrale nummer: 070-3922344

WWW.STOFFERINGLODEWIJK.NL

Godfried Bomans is in Den Haag geboren

Onlangs is de biografie van Godfried Bomans verschenen. Laat ik vooropstellen dat het schrijven van een biografie geen eenvoudige zaak is. Ik heb hier zelf ervaring mee en je vraagt je voortdurend af wanneer de tekst van zo'n biografie voltooid is. Het is niet uitgesloten dat je nog iets cruciaals vindt als het boek al in de winkel ligt. Maar goed, die gok moet je wagen. In dit artikel wil ik u iets over de schrijver van die biografie vertellen en over Godfried Bomans zelf. In De Oud-Hagenaar van 26 november 2013 heb ik al een artikel over Godfried geschreven onder de titel: *Een jongetje dat lief gevonden wilde worden*.

"De onderzoeksfase is voor mij de boeiendste", zo schreef de biograaf van Bomans. Ik ben het hier helemaal mee eens. Ik ben dan ook op onderzoek gegaan naar gegevens die betrekking hebben op die biograaf. Met behulp van Google en enkele oude kranten kwam er gelukkig het een en ander boven water. En nu maar hopen dat deze feiten kloppen.

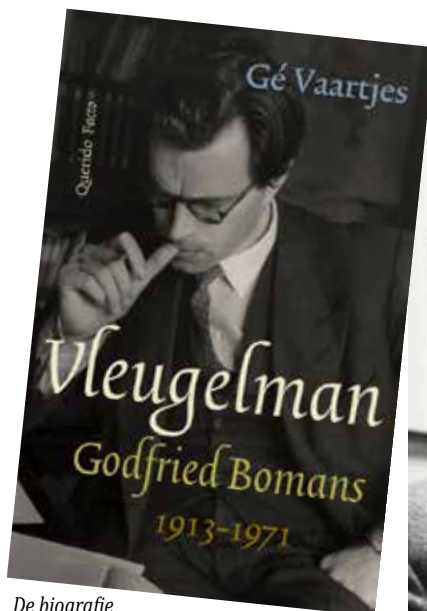
Gerardus Maria Cornelis Vaartjes is op 22 november 1954 in Heerlen geboren. Zijn vader had op het adres Heerlerbaan 170 een juwelierszaak. Van 1961 tot 1967 was Gé, zoals hij werd genoemd, leerling van de St. Jozefschool en hierna ging hij naar het Bernardinuscollege. Toen hij een jaar of twaalf was, besloot hij al dat hij later Nederlands wilde gaan studeren. Evenals zijn vader, die gedichten schreef, heeft zijn leraar Nederlands op de middelbare school hier ook invloed op gehad. In 1974 ging hij dan ook Nederlandse Taal- en Letterkunde studeren aan

de Rijksuniversiteit in Leiden. In 1982 studeerde hij hier cum laude af. Als kind logeerde hij vaak bij een oom en tante die in Boskoop woonden en later is hij hier zelf gaan wonen.

Van 1982 tot 1993 was hij leraar Nederlands op het Veurs College in Leidschendam. En dan te bedenken dat hij eens gezegd heeft: "Nee, nooit het onderwijs in." Na zo'n studie Nederlands zijn er immers diverse mogelijkheden. Je kunt wetenschapper worden of journalist of leraar of

"Mijn bezoek aan Godfried Bomans op 19 oktober 1970 zou het begin worden van een innige vriendschap."

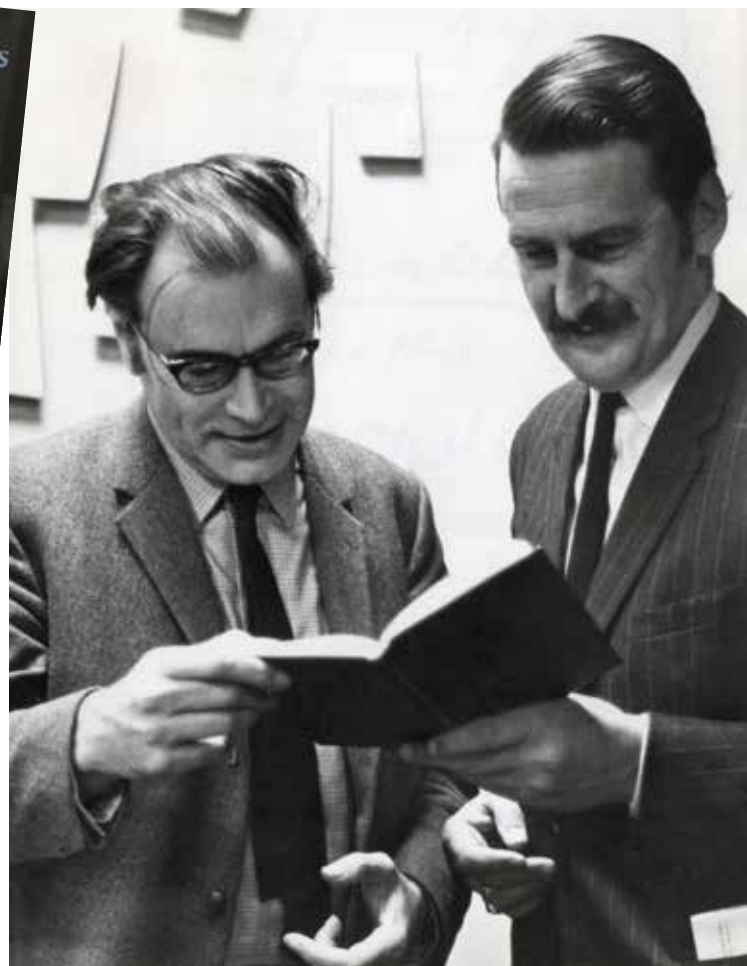
iets totaal anders gaan doen. Hij is kennelijk op zijn schreden teruggekeerd, want toen hij eenmaal leraar was, schreef hij in een schoolkrant: "Ik kan de school moeilijk missen. Het omgaan met leerlingen is afwisselend, spannend en boeiend". Van 1993 tot 2015 was hij werkzaam op het Gymnasium

De biografie

Haganum bij de Laan van Meerdervoort. Vanaf 2010 mag hij zich Ridder in de Orde van Oranje-Nassau noemen. Naast diverse andere publicaties - hij was onder meer recensent bij de Volkskrant - schreef hij een biografie over Herman de Man en Top Naeff. Deze laatste biografie was tevens zijn proefschrift. "De biograaf is de meester der illusie, vanuit zijn eigen menselijk tekort", las ik ergens en ook daar heeft hij gelijk in.

Alweer enkele jaren geleden kreeg ik een mailtje van Gé Vaartjes waaruit bleek dat hij eerdergenoemd artikel over Godfried Bomans dat in de voorloper van deze krant stond, gelezen had. Ik schreef hierin dat een vriend van mij Bomans goed gekend heeft en hij wilde hier in verband met het schrijven van zijn biografie meer over weten. Dit had tot gevolg dat hij bij mij op bezoek kwam. Die vriend van mij was Bill van der Meulen. Hij was van 1970 tot 1976 directeur van de uitgeverij A.W. Sijthoff en heeft in die hoedanigheid enkele boeken van Bomans uitgegeven. Bill schreef hierover: "Mijn bezoek aan Godfried Bomans op 19 oktober 1970 zou het begin worden van een innige vriendschap, maar dat wist ik nog niet toen ik het gezellige huis aan de Parkweg 10 in Bloemendaal binnenstapte. We lagen elkaar in heel veel opzichten: in pianomuziek, grafiek, schilderkunst en natuurlijk in woorden. Onze verstandhouding was vanaf het eerste begin zo goed, dat hij mij in zijn genoeglijke, maar ont-

Godfried en Bill

zettend rommelige werkkamer vertelde van de ongelooflijke brieven die hij van vrouwelijke fans kreeg. Die brieven bewaarde hij op pagina 100 van verschillende boeken in zijn enorme bibliotheek."

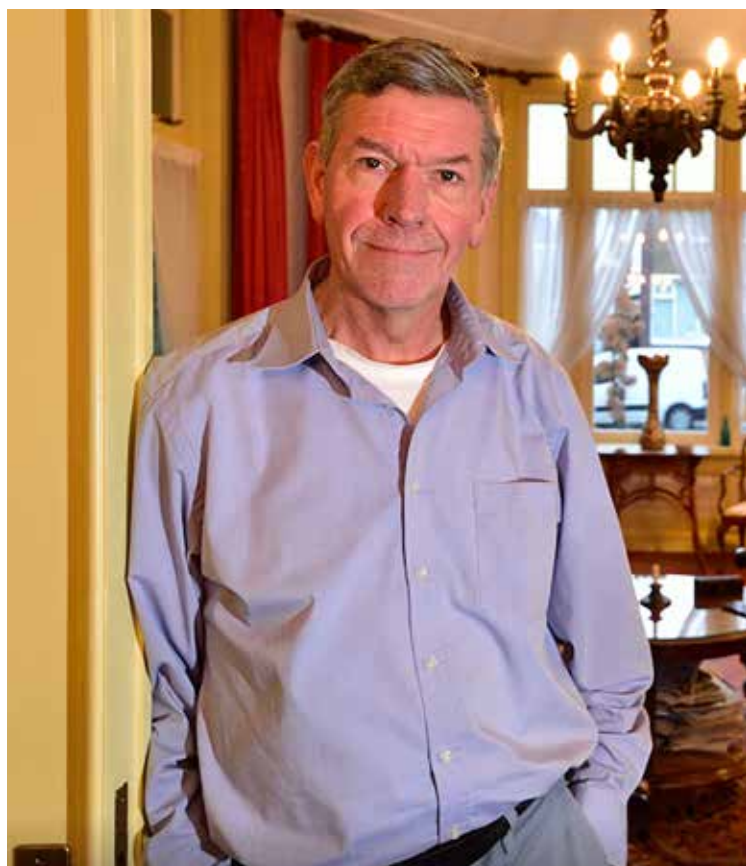
Bill van der Meulen (1923-2006) kwam in 1995 samen met zijn vrouw Mieke bij mij in de buurt wonen en we raakten al snel bevriend. Hij had de gewoonte om brieven, kaarten, krantenknipsels en wat dies meer zij per jaar te bewaren en vervolgens aan het begin van het volgende jaar het meeste ervan in een multomap te plakken. Zo was er ook een map ontstaan waar Godfried Bomans bij herhaling in voorkwam. Na het overlijden van Bill kwamen die mappen in handen van zijn dochter Annemiek. De biograaf Gé Vaartjes heeft de betreffende map meegenomen en wie weet staan er feiten in die hij nog niet wist.

De biografie heet *Vleugelman*. Dit is de titel van een van de sprookjes die Godfried geschreven heeft. Gé legt uit waarom hij voor die titel gekozen heeft: "Het sprookje gaat over iemand die in de hemel wil komen zonder dood te gaan. Bomans

vond het verlangen mooier dan de vervulling en gaf het leven vleugels via de fantasie - of de leugens, als je het met een hard woord wilt benoemen."

Hoewel Godfried Bomans al meer dan vijftig jaar geleden overleden is, zullen de ouderen onder ons wel weten wie hij was. Hij is op 2 maart 1913 in Den Haag geboren. Zijn ouders woonden toen op het adres Bierkade 2a. En hij is in 1971 in Bloemendaal overleden. Mocht u meer over hem willen weten dan kan ik u deze biografie aanraden. In maar liefst 824 pagina's vertelt Gé Vaartjes een uiterst boeiend verhaal over deze schrijver en columnist, maar vooral ook mediapersoonlijkheid.

Carl Doeke Eisma
carleisma@planet.nl

Gé Vaartjes

Een schilderij van Kees Verwey, 1953

Een uitje naar de stad

Een van mijn eerste herinneringen aan het centrum van Den Haag, of zoals iedereen het noemt 'de stad', is dat ik aan de hand van mijn moeder mee mocht naar C&A in de drukke Grote Marktstraat. Ik moet een kereltje van vijf of zes jaar oud geweest zijn en we woonden in die tijd in Laakkwartier, in de buurt van de Draaistraat en Rijswijkseweg.

Nederland was in opbouw en de woningnood was hoog. Mijn vader heeft mij eens verteld hoe wij op die kleine etagewoning in Laakkwartier terecht kwamen. Hij was - zoals zovelen - in die moeilijke naoorlogse periode wanhopig op zoek naar een woning voor zijn jonge familie en kon zijn geluk niet op toen een collega van hem via via had gehoord dat er een eerste etage gemeentewoning in Laakkwartier een paar dagen leeg zou staan. Met die kennis, een beetje geluk, een 'loper' (sleutel) en een familielid met een bakfiets bracht hij er snel wat 'geleende' meubels heen en liet zich die-

zelfde dag op dat nieuwe adres inschrijven op het stadhuis. Er was, zoals hij mij vertelde, een naoorlogse burgerlijke woningwet die toestond dat woningzoekenden legaal bezit konden nemen van een lege gemeentewoning door er een tafel, stoel en een bed in te plaatsen. Vanaf dat moment was de woning verhuurd en kon de gemeente huur van de nieuwe bewoners verwachten.

Het naoorlogse Den Haag was voor de meeste opgroeiende kinderen een heel simpele tijd. Je kon binnenspelen of - meestal aangespoord door moeder -

lekker buitenspelen. Als je af en toe gedurende de dag even je gezicht thuis liet zien en na het avondeten weer voor de straatlantaarns aan gingen thuis was, kon je bijna alles doen wat je wilde. Veel speelgoed hadden we niet dus was er touwtje springen en hinkelen voor de meisjes en voor jongens was er het straatvoetbal, met een veelal afgetrapte bal. Arie was je beste vriend want bij hem mocht je van zijn moeder binnenspelen en hij had ook veel meer speelgoed. Soms, heel soms als je een stuiver of dubbeltje rijk was, kon je op de hoek bij de bakker een zak koekkrumels kopen. Een glaasje prik, een chocolade-riep of een ijsje van Jamin was een heel speciale traktatie die veel minder voorkwam.

Op de dag dat de postbode een enveloppe met de KB, oftewel de Kinderbijslag, in de 'klepperbus' stopte, was het feest bij ons thuis want er was ineens genoeg geld voor wat extra's. Een paar dagen later was het dan zover: mijn moeder kleepte me netjes aan om mij mee te nemen naar de stad. Mijn oudere zus bleef thuis om een paar uurtjes op mijn jongere broertje te passen. We namen tramlijn 10 die vanaf de Trekstraat in Voorburg via de Stuwstraat en Draaistraat de Rijswijkseweg op ging, naar het toen drukke openbaar vervoersknooppunt, de Turfmarkt. Daar kon je overstappen op een van

Spui gezien van de hoek Lange Poten, met Vroom & Dreesmann en Asta. Foto uit 1953, JosPé, Haags Ge

Winkelende dames op de schoenenafdeling van Vroom en Dreesmann. Foto uit 1964, Willy Schurman, Haags Gemeentearchief

Vroom & Dreesmann, drukte met Kerstmis. Foto uit 1955, Haags Gemeentearchief

Turfmarkt, vroege jaren zestig

Spui gezien van Grote Marktstraat naar Lange Poten; rechts de Kleine Comedie. Foto uit 1950, JosPé, Haags Gemeentearchief

de vele bussen of trams die van daaruit alle richtingen op gingen, met de gele tram naar Delft of Moerwijk of op een van de regionale bussen, zoals de WSM en NZH die je naar Wateringen, Poeldijk of Wassenaar konden brengen.

Het moet in het najaar geweest zijn, want het was een beetje kil en er hing een donkergrijs wolkendek over de stad en vele mensen hadden paraplu's bij zich en lange regenjassen aan. De verkeersdrukke in de Grote Marktstraat was chaotisch vergeleken bij ons rustige straatje in Laakkwartier. Bij de stoep-rand aan de hoofdingang van C&A, op een met canvas bedekte open laadbak van een vrachtwagen,

stond een Dixieland band te spelen. Een man met een koperen centenbakje vol rinkelend kleingeld spoorde de vele omstanders aan een bijdrage te leveren voor het aangeboden muzikaal amusement. Ik was zo gefascineerd door het hele schouwspel dat mijn moeder me bijna de draaideur in moest duwen. Binnen was het ook een drukke van jewelste; het luide geroezemoes van de veelal kooplustige vrouwelijke klanten die in een doolhof van glanzende metalen kledingrekken hun najaarsmode probeerden te vinden, was bijna oorverdovend.

In het midden van de begane grond waren de roltrappen en het was voor mij de eerste keer dat ik

meentearchief

op deze constant bewegende traptreden moest stappen. Mam hield me voor de zekerheid maar aan m'n arm vast. Ik kan me niet goed herinneren op welke verdieping de afdeling kinderkleding was, maar het was een heel avontuur om al die roltrappen naar boven te nemen. Na het passen van vele verschillende kinderkledingstukken gingen we met een grote gevulde papieren draagtas de roltrappen weer af naar de uitgang aan de Grote Marktstraat.

Ruteck's

Mijn vader werkte bij de Haagse Comedie en we zouden hem ontmoeten voor lunch bij Ruteck's op het Spui. Het was een enorm restaurant met

'bandstand', want 's avonds werden de dinerende gasten getraakteerd op een live orkest met vocalisten. Soms werden er toekomstige sterren ontdekt, zoals Connie van den Bos en André van Duin die daar hun eerste stappen in showbusiness waagden. Bij Ruteck's, dat jaren later beter bekend werd als Hecks, werd je bediend door koket geklede serveersters met wit kanten diadeem in het haar en obers in vol tenue met glanzend dienblad in de hand. Het was een heel luxe ervaring voor een jongetje uit Laakkwartier. Na een kroket met friet en glaasje Ranja kreeg ik een ijscoupe in een glanzend zilveren bokaaltje met wafel en een mooi gekleurd papieren parapluutje.

Grote Marktstraat anno nu met rechts de HEMA en links The Sting (bij de ingang van de nieuwe Passage). Foto: Harry van Reeken, Haags Gemeentearchief

Mijn vader moest terug naar de Schouwburg. We liepen een eindje met hem mee, tot bij het perscentrum Nieuwspoort, waar we afscheid namen. Teruglopend langs het chique House of Lords kon ik door een van de ramen in het met schemerlampen verlichte interieur de silhouetten zien van welgestelde sigaar rokende industriëlen. Ik denk (nu jaren later) dat ze waarschijnlijk onder het genot van een borrel ieder hun stukje van herrijzend Nederland aan het verhandelen waren.

Kopen of kijken

Mijn moeder en ik staken onder toezien oog van 'oom agent' het Spui over op weg naar Vroom & Dreesmann. Naast de ingang van V&D was de grote bioscoop Asta en het kleinere Bijou. Bij Vroom & Dreesmann kon je echt alles vinden. Men ging erheen om voor een redelijke prijs degelijke, alledaagse artikelen te kopen, van fluitketels, gordijnen, speelgoed, parfum

tot horloges toe. We namen de lift naar de derde verdieping, de boekenafdeling, waar mijn moeder een poëziealbum voor mijn zus kocht en als verrassing voor mij een doosje kleurpotloden. Ik moest wel beloven dat ik het eerlijk met mijn broertje zou delen. Mijn moeder wilde ook nog even naar de Bijenkorf om wat rond te kijken. Een portier in uniform begroette ons bij de glanzend gepoetste, bronzen draaideur van de hoofdingang. Op de parfumerie-afdeling op de begane grond hing een intense geur van dure Franse merken, zoals Chanel en Givenchy.

Het winkelpersoneel keek een beetje op ons neer, want ze wisten precies wie er kwam om te kopen en wie er alleen maar kwam om te kijken. We mengden ons iets wat onzeker tussen de welgestelde, in dure bontjassen geklede clientèle, want ook zij gunden ons geen blik waardig. Een in tenue geklede liftbediende attendeerde

ons op welke etage de afdeling damesmode zich bevond. Mam wilde naar wat hoofddoekjes kijken. Na daar wat rondgekeken te hebben was het tijd om naar huis te gaan. Tegenover de uitgang in de Wagenstraat was het gebouw van de Haagse Courant, de rond circulerende woorden in licht letters op het hoge hoek torentje brachten het laatste nieuws (dat was het internet van de jaren vijftig).

We liepen de Vlamingstraat door naar de Hema, 'de winkel voor de gewone man', waar het toen nog goedkopere warenhuis trots om bekendstond. Onze laatste aankoop van die dag was een doosje tompouces van de Hema. Moe maar voldaan en met een paar volle boodschappentassen keerden we huiswaarts. Die eerste keer met moeder mee naar 'de stad' was een belevenis zoals geen andere.

Alex Verpoort

alexthehague@gmail.com

Grote Marktstraat, voetgangers steken over bij Vroom en Dreesmann, 1964. Foto: Jan Stegeman, Haags Gemeentearchief

Asta bioscoop. Foto: Haags Gemeentearchief

Huize van der Leeuw, Violenweg 16-18

Mijn tante Rie Korpel (de zus van mijn vader) leerde haar man, Bernard van der Leeuw, kennen in de periode dat zij voor mijn dementerende opa Korpel zorgde. Oom Bernard werd als thuiszorg ingeroepen omdat opa af en toe wars en opstandig was. Als psychiatrische verpleegkundige kon hij hem goed aan. Opa overleed en niet lang erna werden Rie en Bernard een stel. In 1959 nam Bernard het toenmalige pension Violenweg 18 over en startte samen met mijn tante een verpleeghuis voor dementerenden: Huize van der Leeuw.

Links op de foto zien we nog een randje van het pand Violenweg 14, dat architect Berlage heeft gebouwd en waar hij heeft gewoond. Toen nog in gewoon baksteen, inmiddels wit gekalkt. Niet heel veel later kochten ze nr. 16 erbij; het huis waar ooit burgemeester De Monchy gewoond heeft. Op elke etage werd een doorgang gemaakt. In die tijd waren particuliere

PENSION-HOTEL - GARNI
van der Leeuw
VIOLENWEG 16 - 18
TEL.: 070 - 55 59 28

Logo van het pension

verzorgings- en verpleeghuizen vrij algemeen. Bij volledige bezetting verzorgden ze er bijna veertig patiënten. Oom en tante hadden een privéhuis in Den Haag, maar sliepen altijd in de Violenweg 16. Ze voelden zich verantwoordelijk, soms meldde een nachtzuster zich ziek of kwam niet opdagen. Mijn tante was hoofd huishouding en kookte voor de patiënten, maar heeft ook altijd geholpen in de zorg.

Een collega van oom Bernard had een eigen ambulance voor ziekenvervoer door heel Nederland. Omdat mijn oom gediplomeerd was, ging hij voor het halen en brengen van patiënten mee. Het was geen ambulance die voor spoedgevallen dienstdeed, eerder voor mensen die bijvoorbeeld tijdens

vakantie of verblijf elders ziek waren geworden, iets gebroken hadden en naar huis moesten. Andere patiënten waren elders in het land geopereerd en werden daar opgehaald.

De eisen aan particuliere verpleeghuizen werden per jaar

“Oom en tante hadden een privéhuis in Den Haag, maar sliepen altijd in de Violenweg 16.”

hoger gesteld. Zoals de brandveiligheid en verder moest er een lift zijn (deze werd aan de achterkant van nr. 16 gebouwd en is inmiddels weer afgebroken) en uiteindelijk werd men ‘gedwongen’ een stichting te vormen. Mijn oom en tante voelden voor dat laatste niets en stopten met

Verzorgend personeel van het verpleeghuis

het verpleeghuis. Na de periode van regulering door de overheid is de laatste twintig jaar marktwerking weer usance. Zowel in de ziekenhuiswereld met allerlei privéklinieken als in de verpleeg- en verzorgingssector. Hoewel die laatsten zich voornamelijk richten op het hogere segment.

In plaats van met pensioen te gaan besloten oom Bernard en tante Rie van het verpleeghuis een pension te maken. Uit de brochure: “Wij bieden u, behalve frisse zeelucht, hengelen op zee, spelen in casino, bezoek aan Madurodam en musea aan”. Het is er nooit erg druk geworden. Soms als er een hockeytoernooi met Pasen of Pinksteren was op Klein Zwitserland, verbleef er een buitenlandse ploeg. Verder had mijn oom zich gemeld bij Hotel Wittebrug, waar toen het Institute of Social Studies en het Nuffic huisden. In die jaren verbleven regelmatig hun medewerkers en/of gastdocenten uit Azië en/of Egypte voor langere tijd in pension Huize van der

Leeuw. Aangezien mijn oom voor de United Nations ooit toegezien had op voedseltransporten in Birma, een beetje Maleis sprak en Arabisch als hobby leerde, hadden ze altijd een goed contact met de buitenlandse gasten.

In de jaren tachtig ging de gezondheid van mijn oom achteruit. Omdat mijn vrouw en ik in het centrum van Den Haag woonden en goed met het echtpaar overweg konden, werden we vertrouwelingen en mantelzorgers. Mijn oom wilde pertinent niet naar zijn privéhuis. De Violenweg, daar had hij voor geleefd. Ergens begin 1990 besloten ze Violenweg 18 te verkopen en was ik hun zaakwaarnemer. Gelukkig dat de kopers erg sensitief waren. De doorgangen tussen beide huizen werden gedicht en een grote verbouwing vond pas plaats nadat mijn oom was overleden. Kort daarna hebben we nr. 16 eveneens aan de koper van nr. 18 verkocht. Een jaar later zijn we met mijn tante op theevisite geweest bij de familie van nr. 18. Het pand was volledig gerenoveerd. Het was een prachtig en smaakvol woonhuis geworden.

Marcel Korpel
marcelkorpel26@gmail.com

Violenweg 16-18, 1913

Dankbetuiging
Voor de liefderijke verpleging welke onze ouders hebben gekregen tijdens hun verblijf in Huize „Van der Leeuw” aan de Violenweg 18 te Den Haag, betuigen wij langs deze weg aan directie en personeel onze welgemeende dank.

Dankbetuiging uit de Haagsche Courant d.d. 1972

UTS VAN DER GEEST
VERHUIZINGEN

Speciale service voor senioren

- Zorgverhuizingen
- Particuliere verhuizingen
- Int. verhuizingen
- Kunst- en antiekservice
- In- en uitpakservice
- Verhuisdirigente
- Handyman
- Inboedelopslag

T 070 399 42 41
W utsvandergeest.nl

Kom jij weleens bij je wijkcentrum?

- ✓ Dé plek voor advies, ondersteuning, vrijwilligerswerk en activiteiten in de buurt. Je vindt ons door heel Den Haag: wijkz.nl

wijkz

voor elkaar

We doen meer dan je denkt!

Vroem, Vroom...

In elke editie van De Haagse Tijden stapt autojournalist John Vroom weer even in een auto die vroeger door Den Haag reed.

Wolseley 16/60

Altijd als ik door de Stevinstraat rijd, moet ik denken aan Marjan Heitman die in de Maastrichtsestraat woonde. Ze was een vriendin van dansschool Van der Meulen en samen met haar en een groepje vrienden en vriendinnen ondernamen we altijd leuke dingen. We spraken dan bij haar af en gingen naar het Scheveningse strand om, zoals het nu heet, te chillen. En waarom vertel ik dit, omdat ik recentelijk door de Stevinstraat reed en daar stond een maroon/ grijze Wolseley 16/60 geparkeerd.

Ik vind het nog steeds briljant hoe producent British Motor Company, eigenaar van de merken Morris, Austin, Riley, Wolseley, MG en Vanden Plas op basis van één model voor elk merk een afwijkende uitvoering creëerde, zoals de Morris Oxford, Austin Cambridge, Riley 4/68, MG Magnette, Vanden Plas 3Ltr en de Wolseley 16/60. Over de laatste gaan we het hebben. In 1961 stond hij in de showroom

van dealer Gruno aan het Huygenspark. Een flinke gezins-sedan waarin ik ook de lijnen van de Peugeot 404 en de Fiat 2100 herken. Bij al deze modellen herken je de wat gebogen voor- en achterraut, de platte motorkap en de scherpe vinnen aan de achterkant. Ik denk dat er maar weinig Wolseley's van dit type de showroom hebben verlaten voor de regio Den Haag, want het was toch wel een wat

dure, exclusieve auto en je moest wel een gefortuneerde anglofiel zijn om dat bedrag er voor over te hebben. Nederland koos liever voor een Opel of een Ford. In de UK lag dat natuurlijk anders, waarbij men in principe Britse merken reed. Morris en Austin was voor de gewone man, maar een Wolseley was voor de elite en dat kon je ook zien aan de uitrusting. Belangrijk detail van herkenning was het verlichte Wolseley-logo in de zeer prominente chromen grille, met aan

weerszijden een fraai chromen luchtinlaat. Heel mooi vond ik de kleurcombinatie-gevoeligheid van exterieurkleuren met de interieurkleuren, zoals maroon met grijze bekleding, grijs met rode, porcelijnroen met groene, ijsblauw met blauw en zwart met rode of groene bekleding. Als optie kon je een tweekleuren exterieur bestellen. Maroon met grijs als middenkleur of duifgrijs met wit bijvoorbeeld. In het interieur kreeg je het echte elite-gevoel. Allereerst luxe leer op het

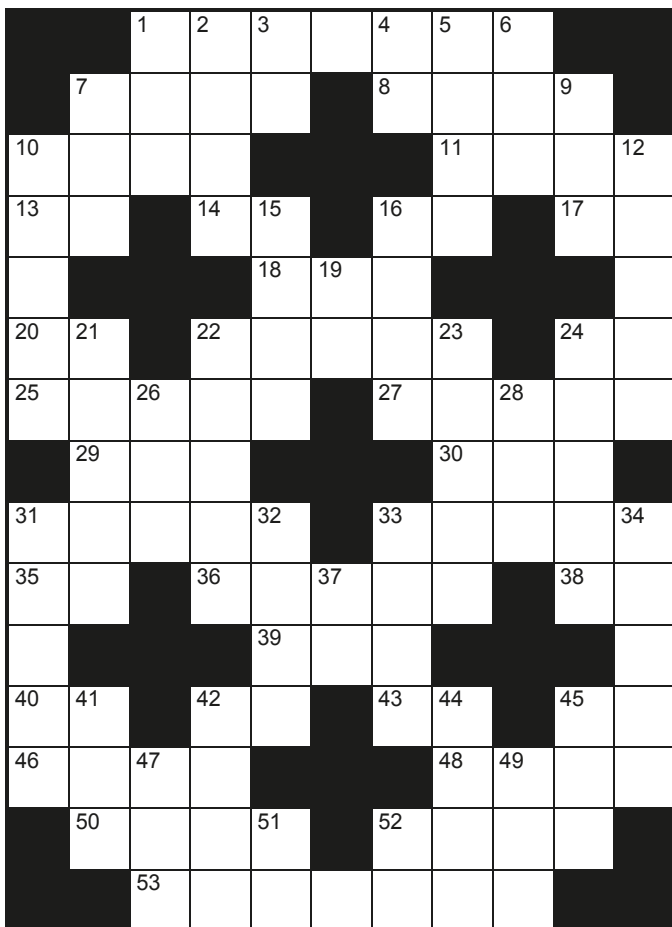
meubilair, portierpanelen en de pakjesplank met die heerlijke, bijbehorende leerlucht. Het dashboard was voorzien van glanzend walnoten hout, net als op de bovenrand van de portieren. Het stuur was gelijk aan die van de Austin Cambridge, maar bij Wolseley voorzien van een aparte, bijna halfronde chromen ring voor de claxon. Alle portieren hadden uitklapbare tochttraampjes. De bagageruimte was vrijwel rechthoekig met een vlakke vloer. Het reservewiel was apart opgeborgen onder de kofferruimte, zodat je bij een lekke band verwisselen de bagage niet hoefde uit te pakken. Met de krik draaide je de opbergbak omlaag om de band er onder de achterbumper uit te halen. Een beetje 'snobby' merk, maar wel chic!

John Vroom
johnvroom@planet.nl

1 KRUISWOORDPUZZEL

Puzzels

SUDOKU 2

Horizontaal

1 bult 7 berg 8 riv. in Noord-Brabant 10 vogel 11 riv. in Duitsland 13 vogelproduct 14 boom 16 ondernemingsraad 17 pers. vnw. 18 snelle trein 20 te koop 22 ketting 24 cerium 25 jaargetijde 27 tamelijk 29 Engels café 30 of iets dergelijks 31 gerief 33 dom 35 bijbelse stad 36 eigendom 38 zoon 39 soort hert 40 titel 42 niet even 43 radon 45 schoolonderzoek 46 kleine hoeveelheid 48 voorheen 50 veevoer 52 nakomeling 53 balspel.

Verticaal

1 herkauwer 2 interval 3 voorzetsel 4 uitroep van afkeer 5 vorstentitel 6 onderricht 7 populaire groet 9 computergeheugen 10 eenheid van trilling per seconde 12 vlaskam 15 hemellichaam 16 bakplaats 19 Greenwichtijd 21 metaal 22 vleesgerecht 23 nimmer 24 pl. in Spanje 26 korte tijd 28 kreet 31 rubbersoort 32 pit 33 melkklier 34 aardgeest 37 pers. vnw. 41 opschudding 42 Europese hoofdstad 44 heldere ster 45 Engelse titel 47 slaapje 49 deel v.h. oor 51 public relations 52 als boven.

Puzzel & Win!

Mocht u de oplossingen weten van de puzzels op deze pagina, dan maakt u kans op deze leuke Haagse sokken!

U kunt de oplossingen tot donderdag 13 maart mailen naar puzzel@dehaagsetijden.nl

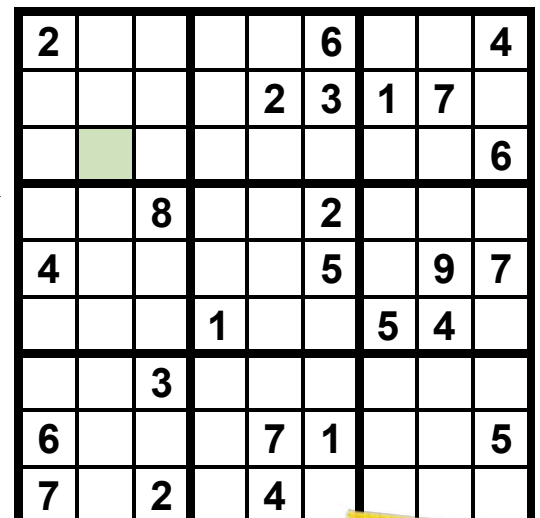
Oplossingen vorige editie:
Kruiswoordpuzzel: Wintersport
Sudoku: 4

Wij feliciteren de winnaar van de vorige editie met een mooie prijs. De Haagse Harry Sokken gaan naar: *Randy Koo*

U dient deze prijs zelf op te halen bij De Haagse Tijden op de Laan van Meerdervoort 174, Den Haag (tijdens kantooruren).

Win Haagse Harry Sokken - Model 'Standbeeld'
Limited edition! Deze sokken verschenen ter ere van de Haagse Harry tentoonstelling in het Haags Historisch Museum. Gemaakt van bamboe, dus duurzaam.

De sokken zijn ook online verkrijgbaar via www.haags.nl t.w.v. € 14,95 (excl. verzendkosten).

Profiteer bij de grootste naaimachinespecialzaak van Nederland

Pfaff ambition 610

- Origineel IDT systeem (ingebouwd boven transport)
- LCD scherm
- 110 steken incl knoopsgaten en siersteken
- Groot naairuimte
- Snelheidsregelaar

€ 999,00-

€ 899,00

Nieuw bij Nottet: Naaicafé

Neem jouw project mee en maak gebruik van onze hulp bij patroon aanpassen, hulp bij bijv. blinde rits inzetten.

- **Iedere vrijdagmiddag van 14.00 - 16.00 uur**
- Voor 2 uur € 12,50 per keer
- Of koop een strippenkaart van 10 lessen voor € 112,50 (1 les gratis)
- Consumenten kunnen gebruik maken van onze machines

Westeinde 83-95 | Den Haag
070-346 30 00 | Maandag gesloten

P Bezoekers parkeren gratis op eigen parking aan het Westeinde nummer 191

Onbezorgd ontdekken.

De mooiste busreizen

Drielandenreis vanuit Oostenrijk 10-daagse busreis	vanaf p.p. 999
Noord-Italië en Zwitserland 10-daagse busreis	vanaf p.p. 1069
Prachtige bergen en meren in Karinthië 10-daagse busreis	vanaf p.p. 1069
Schotse Hooglanden 10-daagse busrondreis	vanaf p.p. 1099
Wenen en het Wienerwald 10-daagse busreis	vanaf p.p. 1099
Keltisch Galicië en Noord-Portugal 10-daagse vlieg-busrondreis	vanaf p.p. 1669

www.dejongintra.nl/busreizen, bel (0180) 457 803
 of ga naar je ANVR reisadviseur

Eropuit!

Organiseert u een leuke activiteit waar onze lezers blij van worden? Mail uw activiteiten of tips naar info@dehaagsetijden.nl of bel: 070 - 360 76 76

GRATIS TAXATIEDAGEN
Elke woensdag en donderdag van 10.00 tot 16.00 uur

Elke WOENSDAG: munten, postzegels, bankbiljetten en ansichtkaarten
Ergens slingeren nog de postzegelalbums van opa op zolder. Waar zijn de munten van pa eigenlijk gebleven? En zijn die ansichtkaarten bestemd voor het oud papier? Moeten we die oude bankbiljetten inleveren?

Elke DONDERDAG: goud, zilver, sieraden, kunst, antiek, militaria en Pokémonkaarten
In de la ligt nog die gouden ketting van oma. Ergens ligt nog een potje met oude sieraden. Dat oude beeldje of die zilveren miniatuurjes in de kast, zijn die nog wat waard? Hebben die oude onderscheidingen en militaire spullen nog waarde? Zijn Pokémonkaarten interessant?

U bent niet de enige met vragen over stukken die bij u thuis liggen. Om hier een antwoord op te krijgen organiseert **Heritage Auctions Europe** deze open inloopdagen van 10.00 tot 16.00 uur. Bezoek ons op de Energieweg 7 te IJsselstein, vlakbij Utrecht, voor een gratis en vrijblijvende taxatie met een kopje koffie. Aansluitend krijgt u desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Voor meer informatie: **030-6063944** en www.ha-europe.com. Bel ons ook even als u meerdere zaken (bv. munten en sieraden) op 1 dag wil combineren. Tot ziens in IJsselstein!

Feestelijke editie Festival Dag in de Branding

Klaas de Vries, een van Nederlandse grootste componisten, is afgelopen zomer tachtig jaar geworden. Dat viert Festival Dag in de Branding op 21, 22 en 23 maart met een uitgebreide, afwisselende feesteditie, die De Vries zelf als gastcurator mocht samenstellen. Op het programma staat onder meer de première van zijn nieuwe, grootse orkestwerk *Cada Instante*, dat wordt uitgevoerd door ruim honderd musici van het Residentie Orkest en studenten van het Koninklijk Conservatorium. Naast Klaas de Vries wordt op deze feesteditie van Festival Dag in de Branding ook een andere grote componist van onze tijd gevierd: de Hongaarse grootmeester György Kurtág. Samen zijn De Vries en Kurtág goed voor bijna anderhalve eeuw componeren, wat deze editie van het festival een uitzonderlijke tijddiepte verschaft. Luister maar: je bent nooit te oud om te leren, te scheppen, te blozen of geraakt te worden.

Wanneer & waar: vr 21 t/m zo 23 maart, diverse locaties in het centrum
Meer info via dagindebranding.nl

Cirque Mania: circus in volle bloei

Spectaculaire stunts, grensverleggende lichaamsbewegingen en innovatieve storytelling. Circus is er voor iedereen die buiten de lijntjes durft te kleuren. Van donderdag 20 t/m zondag 23 maart ontdek je in Korzo Theater de nieuwste ontwikkelingen binnen het circus theater. Voor het eerst presenteert huismaker Camiel Corneille zijn Da Vinci-achtige installatie *SENESCENCE*. Christopher McAuley combineert in *Itch* aerial acrobatiek, lichtprojecties en spoken word voor een persoonlijke performance. Voor jong en oud (vanaf vijf jaar) is er verwondering bij *RIPPLE*, een voorstelling met een gigantische spiraal en de acrobatische dansers van TeaTime Company. De muzikale jongleeract *PAKMAN* is een programma onderdeel met Dag in de Branding samen.

Wanneer & waar: do 20 t/m zo 23 maart, Korzo Theater, Prinsestraat 42
Meer info via korzo.nl/cirquemania

Beleef een onvergetelijke culinaire avond bij Sterrenpreuvenement met 12 Michelin-sterren

Van 28 tot en met 30 maart bundelen tien bekroonde chefs hun krachten voor een exclusieve gastronomische ervaring in het betoverende Kasteel de Wittenburg. De topchefs verwennen je met vier bijzondere voorgerechten, een reeks van vier warme gerechten en twee verfijnde desserts. En sluit de avond feestelijk af met een luxe afterparty. Geniet van koffie, thee, likeuren en friandises, of dans de avond weg in de elegante ballroom. Een exclusieve ervaring voor de ware fijnproever, waar gastronomie en elegantie samenkomen op een historische locatie. Reserveer snel, want de plaatsen zijn beperkt!

Wanneer & waar: 28, 29 en 30 maart, Kasteel de Wittenburg, Wassenaar
Reserveer nu en beleef een avond vol culinaire magie!
www.sterrenpreuvenement.nl

SPECIALS 2025

ADVERTEREN MET VELE KORTINGEN!

VOORJAAR • EROPUIT • UITVAART
 ZORG • WOON SPECIAL

PAST JOUW ADVERTENTIE IN ÉÉN VAN ONZE VIJF SPECIALS?

Pak dan nu je kans en vraag naar onze speciale prijzen. Reserveer snel een plek in deze bijzondere uitgaves en bel **070 - 360 76 76** of mail naar info@dehaagsetijden.nl.

Hiermee bereik je maar liefst 175.000 lezers per editie in groot Den Haag.

Voorjaarsspecial	- 18 maart
Eropuit-special	- 15 april
Uitvaartspecial	- 13 mei
Zorgspecial	- 10 juni
Woonspecial	- 14 oktober

DE HAAGSE TIJDEN

DE HAAGSE KRANT VAN ALLE TIJDEN

HAAGSE KWESTIES

Idee voor een Haagse kwestie?
Mail naar Milja de Zwart: milja@xs4all.nl

Van Goyens schilderij anderhalf jaar in Atrium:

Gezicht op de stad, of toch op het dorp?

Dat is nou eens een goed voorbeeld van Cruijffs uitspraak dat elk nadeel z'n voordeel heeft: het Haags Historisch Museum is tot het voorjaar van 2027 dicht vanwege een ingrijpende verbouwing. Daarom hangt het topstuk van Jan van Goyen, *Gezicht op Den Haag uit het zuidoosten* anderhalf jaar in het Atrium in het stadhuis. Mooi!

Wat leuk is aan het bijna vijf meter brede schilderij dat Van Goyen in 1651 in opdracht maakte van de drie Haagse burgemeesters Doubleth, Van der Eem en Splinter, is dat het Den Haag in de gouden eeuw zo mooi laat zien. Een compacte stad, of eigenlijk nog dorp, want pas in 1806 krijgt Den Haag officieel de status van stad.

650 Haagse schilders

Landschapsschilder Jan van Goyen (1596 - 1656) was als dertiger van Leiden naar Den Haag gekomen. Niet als enige. Het Haagse gilde telde in de zeventiende eeuw wel 650 schilders. Van Goyen legde Den Haag in alle seizoenen en van alle kanten vast. Altijd in krijt op schetspapier. Schilderen deed hij in zijn atelier. Hij werkte snel, met vloeiende penseelstreken en een bescheiden (dus goedkoop) kleurenpalet, dat 'tonale' schilderijen met veel bruine en gele tinten opleverde. Hij hield de horizon laag en temperde het zonlicht met lichte wolken.

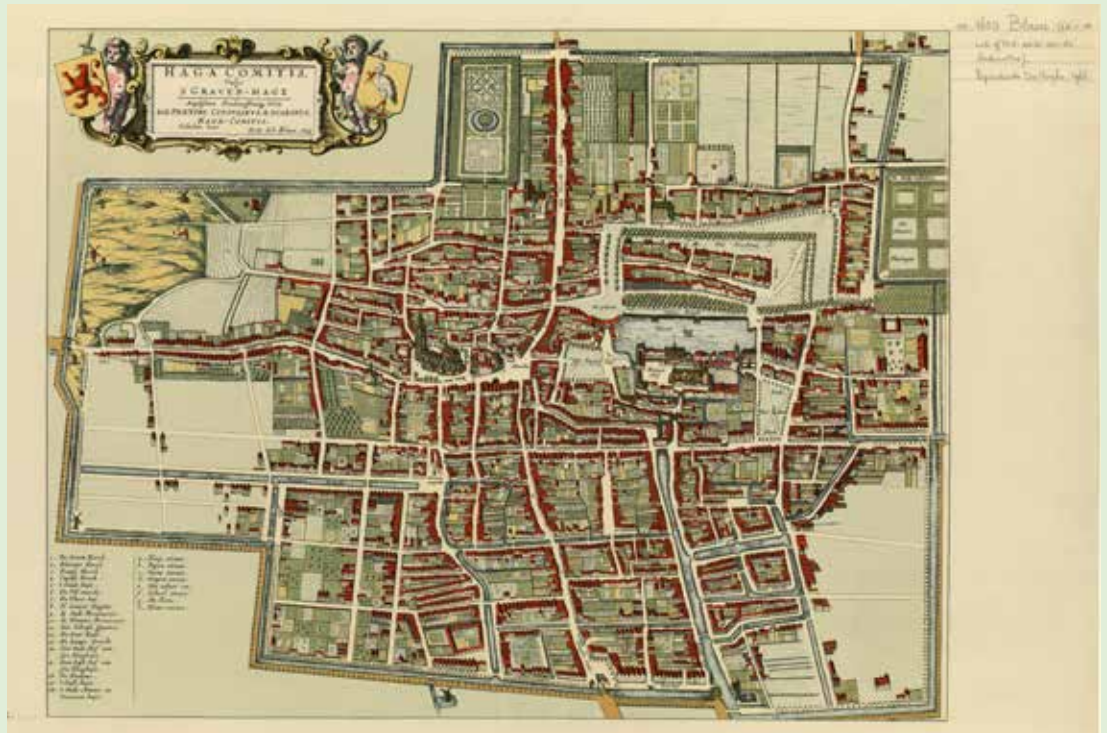
Voor het *Gezicht op 's-Gravenhage uit het zuidoosten* heeft Van Goyen zich langs de Trekvliet geposteerd. Hij legde boerenland vast. En het leven van toen. Vrouwen die koeien melken. Boeren die aan het hooien zijn. Groepjes die uitrusten in de schaduw van een hooibaal. Een ooievaar is neergestreden. Aan het water kinderen met schepnetten. Palingvissers, wandelaars,

ruiters. Koetsen met wel zes paarden ervoor, een teken dat de inzittenden hooggeplaatst waren. Een schuit op de Trekvliet, paard en ruiter op het jaagpad op de andere oever. Op die schuit zal hij later, als hij zijn schetsen in zijn atelier omzet in olieverf, zijn initialen zetten.

Kunstige bocht in Trekvliet

Vanaf zijn standpunt kijkt Van Goyen tegen de stadsgrens aan: de Bierkade en het Groenewegje met aan de overzijde zijn eigen huis aan de Dunne Bierkade. Daarachter de stad, als een eiland omsloten door precies die grachten die je nu, vier eeuwen later, aandoet als je een rondvaart door Den Haag maakt. Om dit alles goed en herkenbaar op het doek te krijgen, moest de schilder wel een paar kunstgrepen toepassen. Om te beginnen lijkt het of hij op een heuvel stond. Hij draaide sommige gebouwen met hun karakteristieke gevel naar de kijker toe. En liet de kaarsrechte Trekvliet een flauwe welving naar links maken.

De skyline van toen begint met zes molens. Uiterst links is molen De Ooievaar te zien, een korenmolen aan het Buitenom. De molen die het dichtstbij staat is de Laakmolen, althans een vroege versie van de poldermolen die hier in 1699 verrees. Blikvanger van het schilderij is de Grote Kerk, die overal bovenuit torent. En dan

's-Gravenhage 1649

te bedenken dat de Haagse Toren nu met 92,5 meter nog hoger is dan in 1651. Verder naar rechts achtereenvolgens het torentje van het oude stadhuis, waar *Gezicht op Den Haag* zou komen te hangen, 't Gouwe Hooft, Paleis Noordeinde, de Kloosterkerk en het Maurits-huis. Nog verder naar rechts is achter de bomen aan het Korte Voorhout nog een glimp van het dak te zien van het huis van admiraal Maarten Tromp.

Zeeslag bij Ter Heijde

Tromp zou niet meer veel tijd onder dat dak kunnen doorbrengen. Terwijl Jan van Goyen schilderde, namen de spanningen in de wereld toe. In 1652 braken oorlogen uit tussen de Republiek der Nederlanden en de Engelsen. Die werden op zee uitgevochten. Een van die zeeslagen, in 1653 aan de kust bij Ter Heijde, verliep niet gunstig voor de republiek. Nederland verloor dertig van de honderd schepen, 1600 manschappen én admiraal Maarten Tromp (55).

De opdracht van de magistraat van Den Haag aan Jan van Goyen had de kwestie stad of dorp als achtergrond. Daarmee hing ook samen of Den Haag al dan niet een stem had in de Staten van Holland. De zeven leden (Dordrecht, Haarlem, Leiden, Delft, Amsterdam, Gouda plus het Ridderschap (de adel), dat één stem had namens alle dorpen) voelden daar niets voor. Het zou ze macht en geld kosten. Het zou daarom nog tot 1795 duren eer hierin verandering kwam. Maar in 1650 wilden de Haagse bestuurders een gebaar maken dat trots op Den Haag uitdrukte. Dat werd *Gezicht op 's-Gravenhage*.

Geslaagde schilder, mislukte zakenman

In augustus 1651 is het werk klaar en ontvangt Van Goyen 650 gulden. Royaal, want te vergelijken met twee keer het jaarsalaris van een ambachtsman in die tijd. Desondanks vraagt hij datzelfde jaar uitstel van betaling aan. En in mei 1653 veinst de schilder dat hij het geld niet heeft ontvangen. Hij stelt het stadsbestuur voor om het te verrekenen met de schulden die hij inmiddels heeft. De schepenen van de stad gaan akkoord, maar de klerk die het moet uitvoeren doorziet het spel en vernietigt het besluit.

Rest de vraag hoe Van Goyen, een productieve en geslaagde schilder, in geldnood kon komen? Het antwoord is dat hij als zakenman mislukte. In 1637, op de toppen van de 'tulpenmanie', stak hij bijna duizend gulden in een partijtje tulpenbollen. De duurste kostte hem zestig gulden. Hij kon niet bevroeden dat de tulpenhandel een dag voor zijn aankoop was ingestort. Ook zijn beleggingen in grond en de bouw en verhuur van panden kostten hem geld. In 1654 ging hij goedkoper wonen, in de Wagenstraat. Maar zijn schulden liepen op en bij zijn overlijden in 1656 stond hij 18.000 gulden in het rood.

Boek en lezingen over *Gezicht op 's-Gravenhage*

Je kunt uren kijken naar Van Goyens schilderij. Ook biedt het nog veel meer aanknopingspunten voor mooie verhalen. Daar heeft het Haags Historisch Museum op ingespeeld. Herman Rosenberg, nu hoofdredacteur van *Den Haag Centraal*, schreef in 2010 een boek over Van Goyen als de portretist van Den Haag. En het museum houdt lezingen in bibliotheken, de eerstvolgende op dinsdag 23 maart, 11 uur in de bibliotheek Leidschenveen.

Gezicht op 's-Gravenhage

Boek nu één van de voorjaarscruises met de Horizon met vertrek vanaf Rotterdam

8 dagen vanaf € 900,-*

Bloemencruise
Vertrek 8 & 26 april

8 dagen vanaf € 900,-*

Nederland & België
Vertrek 15 april

5 dagen vanaf € 550,-*

Over Vlaamse wateren naar Brussel
Vertrek 22 april & 17 mei

* Genoemde prijzen zijn vanaf prijzen p.p. met 2-persoons bezetting o.b.v. volpension excl. reserveringskosten € 35,- per boeking, calamiteitenfonds € 2,50 en consumentenbijdrage SGR € 5,- p.p.. Prijswijzigingen, zet- en drukfouten voorbehouden.

www.feenstrarijnljn.nl Tel. (026) 445 28 05

feenstrarijnljn

de SUITE beter slapen in eigen stijl

Naar wens bezoeken wij u op afspraak thuis.

makkelijk opstaan

FPS-technologie

uitgebreid programma

en zelfs als twijfelaar

Voor u gemaakt

Op zorgvuldige wijze ontwerpen we uw bed en matras, steeds weer rekening houdend met uw wensen en omstandigheden. Als voortrekkers in comfort-bedden maken wij, zelfs in de twijfelarmaten, uitvoeringen met een verborgen hoog/laag functie. Zo kan uw bed of het bed van uw partner van alle functies en gemakken worden voorzien zonder dat het van het partnerbed is te onderscheiden.

Beter ontspannen met geluid

Weldadig en uiterst gewaardeerd zijn onze bedden met FPS-technologie. Subtiele geluidsgolven zorgen voor stimulering van de bloedsomloop. U komt in een diepere staat van ontspanning en slaapt beter. Deze akoestische techniek is een succesvolle toepassing voor mensen die stress of trauma ervaren, spierklachten of neuropathische pijn hebben dan wel veel spanning opbouwen, zoals bij de ziekte van Parkinson.

Showroom of advies thuis

Uw bezoek aan De Suite is beslist de moeite waard. Bedden en kasten staan fraai opgesteld en u kunt dan ook kijken in het atelier en bij de productie. Als een bezoek aan huis u beter past of u wilt een deel van uw bestaande bed behouden, dan bezoeken wij u op afspraak thuis. Bel dan voor een afspraak 0182-37 50 22

de SUITE

beter slapen in eigen stijl

showroom en productie: Ambachtweg 10 2841 LZ Moordrecht
di. t/m za. 10.30 -16.30 uur 0182 375 022 www.desuite.nl